

442

LATVIJAS VALSTS
ARHIVS

1000. 22

Latvijas Mākslas akadēmija

Fonds N° 442

Mēs turpinā Lēlīna

par 1919. - 1990. g.

1000.

442
rec. gau

LPSR VALSTS MĀKSLAS AKADEMIJAS
vēsturiskā izziņa .

I

Latvijas PSR Valsts Mākslas akadēmiju nodibināja Padomju vara 1919. gadā grūtajos ārzemju intervences un pilsoņu kara apstākļos . Izglītības Tautas komisārs b. J. Bērziņš un mākslas nodaļas vadītājs Tautas rakstnieks Andrejs Upīts atrisināja jautājumu par augstākās mākslas skolas dibināšanu. Par skolas direktoru nozīmēja akadēmiķi prof. V. Purvīti, un jaunatveramai augstskolai nozīmēja vienu no labākajām pilsētas ēkām, kura atradās tēlotājas mākslas muzeja tuvumā, bijušo Biržas komercskolu. Pirmo reizi visā mūsu tautas vēsturē kultūras un mākslas jautājumiem tika piešķirta tik liela valdības uzmanība, jo tā bija - darba tautas valdība.

Vairāk kā 20 gadu ilga buržuāzijas valdīšanas laika neizbēgami uzspieda savu zīmogu arī Mākslas akadēmijas darbam. Idejiskais apšikums, šaurie apvārsņi, kas smacē mākslinieka dzīvgaru, formālisms, norobežošanās no krievu klasiskās reālistiskās mākslas tradīcijām, zemošanās Rietumeiropas satrunējušās modernās buržuāziskās mākslas priekšā, mietpilsonības seklās gaumes apmierināšana un kapitālistiskās iekārtas idealizēšana, viss tas raksturo tā laika reakcionāro mākslu. Šai laikā mākslinieku audzināšanas darbs nonāk strupceļā un sastingumā. Tam trūka kā garīgā, tā materiālā atbalsta, trūka saīšu ar tautu, jo visu to nevarēja dot māksliniekam buržuāziskā Latvija un tās vadošās aprindas.

Tikai ar padomju varas nodibināšanos Latvijā 1940. gadā un Padomju Latvijas iestāšanos lielajā Padomju tautu saimē Mākslas akadēmija līdz ar visu mūsu mākslinieku saimi nokļūst uz plaša attīstības ceļa. Saskare ar brālīgo padomju republiku, īpaši krievu māksliniekiem un mākslas istādēm, palīdzēja latviešu māksliniekiem viņu pārkārtošanās darbā uz padomju dzīves un padomju mākslas pamatiem. Darbs akadēmijā padziļinājās, idejiski kļuva daudz intensīvāks. Tika iecelta jauna enerģiska akadēmijas vadība ar profesoru O. Skulmi priekšgalā. Mākslas Akadēmijas kolektīvs papildinājās ar jauniem mācību spēkiem no progresīvo mākslinieku vidus. Tika sastādītas jaunas mācību programmas saskaņā ar socialistiskās mākslas un pedagogijas prasībām.

Jaunās idejas, ko atnesa padomju iekārta mākslinieku audzinā-

šanā, nespēja nomākt 1941.- 1943.g.g. vācu fašisma okupācijas varmācības režims. Ar visu savu negantību okupanti uzbruka padomju varas laikā izveidotajai Mākslas Akadēmijai. Iecēla atkal veco reakcionāro Akadēmijas vadību, daudzus progresīvus pedagogus un studentus vajāja, atlaida, izslēdza, arestēja un aizdzina spaidu darbos. Akadēmijas ēku pārvērtā vācu zaldātu lazaretē. Smakdama zem fašisma sloga Mākslas Akadēmija formāli gan turpināja savu bēdīgo eksistenci dažādos pilsētas kaktos, bet dzīvo garu no tās mēģināja izdzīt un slāpēt. Izklīdētie un terorizētie pedagogi un Akadēmijas studenti ar nepacietību gaidīja Padomju Akadēmijas atjaunošanas brīdi.

1944.g. rudenī Padomju Armija atbrīvoja Padomju Latvijas galvaspilsētu Rīgu, un nekavējoties Mākslas Akadēmijas kolektīvs atjaunoja savu darbību, ieslēdzoties straujā sociālistiskās dzīves, kultūras un mākslas celšanas darbā, kas vērtās plašumā visā padomju zemē. Iesākās īsts uzpaukuma posms Mākslas Akadēmijā.

Padomju varas atjaunošana Latvijā pavēra no jauna visplašākās perspektīvas mākslinieku jaunrades darbā. Padomju iekārta radīja mākslinieku tiešu kontaktu ar dzīvi un darbu tautu, kas viņiem bija laupīts buržuāziskās diktatūras un vācu okupācijas gados. Padomju iekārta deva iespēju nodibināt tās dzīvās saites ar tautas masām, bez kurām nav iedomājama īsta idejiska dzīvi virzītāja māksla. Bet līdz ar to tā uzlika mūsu māksliniekiem lielu un cēlu pienākumu, kaļpot ar savu mākslu tautai, celt un kopt tautas apziņu, atbrīvot to no kapitālisma paliekām, attīrīt no kapitālistiskās vārdzības netīriem sārņiem, no buržuāziskā nacionālisma un kosmopolitisma indes.

Lai celtu darbu prasmi un meistarību, lai gatavotu māksliniekus, kas pēc Akadēmijas beigšanas spētu dot tautai augstvērtīgus un mākslinieciski bagātus, sava laikmeta cienīgus meistar-darbus, liela vērība visā mācību darbā tiek pievērsta latviešu un krievu mākslas vēsturei, sevišķi krievu klasiskās mākslas mantojumam, kompozīcijai, zīmējumam. Tiek rīkotas studentu un pedagogu ekskursijas uz Padomju Savienības mākslas centriem - Maskavu, Ļeņingradu, kā arī plaši organizēti studentu praktiskie darbi vasaras mēnešos.

Ka šinī darbā Mākslas Akadēmija ir guvusi ievērojamus pa-

nākumus un iet pareizu partijas un valdības norādītu ceļu, liecina tas, ka Mākslas Akadēmijas padomju izlaidumu jaunie mākslinieki un daudzi tačadējie audzēkņi aktīvi un ar sekmēm piedalās mūsu mākslas dzīvē, demonstrējot savus sasniegumus mūsu republikas un Vissavienības mērogā rīkotās izstādēs (piem. Iltneks, Bērziņš, Zariņš, Kokle, Mitrēvics u.c.).

Nekad neaprint - celt arvien augstāk šī darba idejiskā darba līmeni un meistarību - tāds ir un paliek Mākslas Akadēmijas kolektīva galvenais un vadošais uzdevums arī tālākajā darba cēlienā.

Mākslas Akadēmijai no 1944.gada līdz šim laikam ir bijušas vairākas pakļautības. No 1944.gada līdz 1946.gada martam Mākslas Akadēmija bija padota LPSR Tautas Komisāru Padomes Mākslas lietu pārvaldei, no 1946. gada marta līdz 1952.gadam - LPSR Ministru Padomes Mākslas lietu pārvaldei, No 1953. gada līdz 1959. gada septembrim Akadēmija pakļauta LPSR Kultūras ministrijai. 1959.gada septembrī Mākslas Akadēmija tiek pakļauta LPSR Ministru Padomes Augstākās un vidējās speciālās izglītības Valsts Komitejai. Šī pakļautība pastāv līdz 1961.gada jūnijam, kad katkal pāriet LPSR Kultūras ministrijas pakļautībā.

Laika periodā no 1944. gada līdz šim laikam Akadēmija ir augusi arī skaitliskā ziņā, nākušas klāt vairākas jaunas katedras un nodaļas, kas dod daudz jaunu mākslinieku dažādās tautas nozarēs.

1944.gadā Mākslas Akadēmijā pēc štatu sarakstiem skaitījās 22 darbinieki un Akadēmijā mācījās 74 studenti. Šobrīd Akadēmijā mācās 211 studenti un darbinieku skaits kopā ar pedagogiem skaitās 116 cilvēki.

Mākslas Akadēmijas struktūrdalās:

- a/ grāmatvedība
- b/ mācību daļa
- c/ kadru daļa
- d/ saimniecības daļa
- e/ bibliotēka

Sākot ar 1944.gadu līdz šim Akadēmijas struktūra nav mainījusies.

1944.gadā tika nodibinātas:

1. Glezniecības katedra (patrēz vada prof. Kozins)
2. Zīmēšanas katedra (doc. Dišlers)
3. Grafikas katedra (prof. Apinis)
4. Tēlniecības katedra (prof. Melderis)

5. Lietišķās-dekoratīvās mākslas katedra (prof. Kruglovs)

6. Marksisma-Ļeņinisma katedra (doc. Zeile)

1946. gadā sāk darboties fizkultūras kurss (patreiz to vada doc.v.i. Švareva).

1959. gadā tiek nodibināta Interjēra un iekārtas katedra (patreiz to vada vec. pasniedz. b. Šusts) un Mākslas vēstures katedra (patreiz vada doc. b. Lāce).

1961. gadā tiek nodibināta Rūpnieciskās mākslas katedra (patreiz vada doc. v.i. Gammings), Tekstiliju mākslinieciskās noformēšanas un modelēšanas katedra (patreiz vada doc.v.i. Heimrats) un pedagoģiskā nodaļa, a, kura sagatavo zīmēšanas un rasēšanas skolotājus vispārizglītojošām skolām (patreiz vada vec. pasniedz.b. Hibernere) .

Bez tam Mākslas Akadēmija organizē kursus inženieriem-konstruktoriem, kuros tehniskie speciālisti iegūst māksliniecisko slīpējumu.

Mākslas Akadēmijā notiek arī vakara zīmēšanas kursi strādājošiem, kuri līdztekus savam tiešajam darbam iegūst zināšanas un praksi zīmēšanā.

Vispār Valsts Mākslas Akadēmijai piekrīt liela un atbildīga loma jaunās padomju mākslinieku paaudzes audzināšanā mūsu republikā.

II

LPSR Valsts Mākslas Akadēmijas dokumentāro materiālu apdare veikta pirmo reizi. Ekspertu komisija, nozīmēta ar rektora 1966. gada 21. janvāra pavēli Nr. 3, vadoties pēc PSRS Augstākās izglītības ministrijas dokumentāro materiālu glabāšanas termiņu saraksta (1957.g. izdev.) izskatījusi 3870 lietas par 1940.g. - 1964.¹⁾ gadam. No tām iznīcināšanai izdalītas 1506 lietas, kurām nav zinātniskas, vēsturiskas nozīmes un kuras zaudējušas savu praktisko vērtību.

Pastāvīgā glabāšanā atstātas 2364²⁾ lietas, kuras inventarizētas lo aprakstos. Apraksti sastādīti pa struktūrdalām, lietas aprakstos sistematizētas pēc hronoloģiski nominālā principa, atskaitot Vietējās Komitejas pastāvīgi glabājamo dokumentāro materiālu aprakstu, kur sistematizācijas princips - nomināli hronoloģiskais.

Tā kā kadru daļā sastopamas daudzveidīgas dokumentu grupas, kadru daļas dokumentārie materiāli inventarizēti vairākos aprakstos. Aprakstā Nr. 1 inventarizēti kadru daļas pastāvīgi glabājamie dokumentārie materiāli - gada atskaite par kadriem; aprakstā Nr. 1-1 - studentu personīgās lietas; aprakstā Nr. 1-2 atbrīvoto darbinieku ~~PERSONĀLĀS LIETAS~~ personīgās lietas; aprakstā Nr. 1-3 - kadru daļas personālā sastāva dokumentārie materiāli - rektora pavēles, darbinieku saraksti u.c.; aprakstā Nr. 1-4 - modeļu personīgās lietas.

Aprakstā Nr. 2 inventarizēti grāmatvedības pastāvīgi glabājamie dokumentārie materiāli - gada atskaite, tāmes, štatu saraksti u.c.; aprakstā Nr. 2-1 - grāmatvedības personālā sastāva dokumentārie materiāli - algu kartītes, modeļu algu saraksti, tarifācijas saraksti u.c.

Aprakstā Nr. 3 inventarizēti mācību daļas pastāvīgi glabājamie dokumentārie materiāli - padomes sēžu protokoli, gada un katedru darba atskaite u.c.; aprakstā Nr. 3-1 - mācību daļas personālā sastāva dokumentārie materiāli - iestāju pārbaudījumu un sesiju materiāli u.c.

Aprakstā Nr. 4 inventarizēti akadēmijas Vietējās Komitejas sēžu protokoli, plāni, atskaite.

Dokumentāro materiālu sastāvs pamatā saglabājies pilnīgi izņemot atskaite par kadriem no 1944.g. - 1951. gadam (skat. paskaidrojumu).

LPSR Valsts Mākslas akadēmijas
rektors:

1966.g. 22. jūlijā.

1), 2) Dokumentu kārtošana regulāri turpinās, lietu skaits attiecīgi palielinās.

Vēsturiskās izziņas
turpinājums. .

1.

Laika posmā no 1973.gada līdz 1990.gadam mainījusies Akadēmijas pakļautība un nosaukums. No 1988.g. 31.augusta Latvijas PSR Kultūras ministrija maina nosaukumu: Latvijas PSR Valsts Kultūras komiteja līdz 1989.g. 29.novembrim. No 1989.g. 29.novembra līdz 1990.g. 4.maijam - Latvijas PSR Kultūras ministrija, bet no 1990.g. 4.maija - Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Mainījies arī Akadēmijas nosaukums: sākot ar 1973.g. - Teodora Zaļkalna Latvijas PSR Valsts Mākslas akadēmija (Latv.PSR Ministru Padomes 1973.g. 20.febr. lēm. Nr. 98). No 1988.gada Latvijas Mākslas akadēmija (Latv. PSR Ministru Padomes 1988.g. 29.dec. lēmums Nr. 438). Darbības virzieni un uzdevumi nav mainījušies.

2.

Pastāvīgi glabājamās un personālā sastāva lietas sakārtotas un ierakstītas aprakstos. Aprakstā Nr. 1. ierakstītas kadru daļas pastāvīgi glabājamās lietas par 1973 - 1990.g. Aprakstā Nr. 1 - 1. studentu personīgās lietas par 1944 - 1990.g. Aprakstā Nr. 1 - 2. darbinieku personīgās lietas par 1945 - 1990.g. Aprakstā Nr. 1 - 3. personālā sastāva lietas, rektora pavēles darbiniekiem un studentiem par 1944 - 1990.g. Aprakstā Nr. 1 - 4. modeļu personīgās lietas par 1944 - 1981.g. Aprakstā Nr. 2 - 1. grāmatvedības personālā sastāva lietas par 1945 - 1972.g. Aprakstā Nr. 3. mācību daļas pastāvīgi glabājamās lietas par 1973 - 1990.g. Aprakstā Nr. 3 - 1. mācību daļas personālā sastāva lietas par 1944- 1981.g. Aprakstā Nr. 4. vietējās komitejas pastāvīgi glabājamās lietas par 1973 - 1990.g. Aprakstā Nr. 5. Tautas kontroles pastāvīgi glabājamās lietas par 1973 - 1985.g.

Aprakstos lietas sistematizētas pēc nomināli - hronoloģiskās pazīmes. Pastāvīgi glabājamās un personālā sastāva lietās par 1944 - 1990.g. nodotas glabāšanā Latvijas Valsts arhīva Kultūras dokumentu daļā.

Latvijas Mākslas akadēmijas rektors

prof. I.Zariņš

Izziņu sagatavoja

D.Krugale

LATVIJAS MĀKSLAS AKADEMĒJA LATVIAN ACADEMY OF ART

LV-1867 RĪGĀ, KALPAKA BLV. 13
TĀLR.: 332202; FAX: (371)228963

LV-1867 RIGA, KALPAKA BLVD.13
PHONE: 332202 FAX: (371)228963

Latvijas Valsts arhivs.

Kultūras dokumentu nodaļai .

Vēsturiskās izziņas
papildinājums.

I.

Latvijas Mākslas akadēmijā 1991.gadā nosaukuma un struktūras izmaiņas nav notikušas.

II.

Pastāvīgi glabājamās un personālā sastāva lietas sakārtotas par 1991.gadu.

Aprakstos Nr. 1 un Nr.3 ierakstītas pastāvīgi glabājamās lietas par 1991.gadu.

Aprakstos Nr. 1 - 1,1 - 2,1 - 3 ierakstītas darbinieku un studentu personālā sastāva lietas par 1991.gadu un 1990./91.mācību gadu.

Aprakstos lietas sistematizētas pēc nomināli hronologiskās pazīmes. Lietu sastāvs pamatā saglabājies pilnīgi.

Izziņu sastādīja

personāldaļas vadītāja
332477

Mūs
V. Ūsiņa

8

Vēsturiskās izziņas turpinājums.

1.

Laika posmā no 1992. - 1996.gadam mainījusies akadēmijas pakļautības nosaukums:

Latvijas Republikas Kultūras ministrija
04.05.90. - 03.08.93.

Latvijas Republikas Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas
Valsts Kultūras pārvalde
03.08.93. - 01.11.94.

Latvijas Republikas Kultūras ministrija
01.11.94. -

Akadēmijas darbības virzieni un uzdevumi nav mainījušies - mākslas profesionālā augstākā izglītība.

2.

Pastāvīgi glabājamās un personālā sastāva lietas sakārtotas un ierakstītas aprakstos par 1992. - 1996.g.

sakarā ar nelielu lietu apjomu apraksti Nr. 1., 1 - 3., 3., 5. slēgti un izveidoti apr. Nr. 6 un Nr. 7

Apr. Nr. 1 - 1	-	ierakstītas studentu personīgās lietas 1991/92- 1995/96.m.g
Apr. Nr. 1 - 2	-	ierakstītas darbinieku personīgās lietas 1992.- 1996.g.
Apr. Nr. 6	-	ierakstītas grāmatvedības personālā sastāva lietas 1992 - 1996.
Apr. Nr. 7	-	ierakstītas pastāvīgi glabājamās lietas 1992.- 1996.g.

Mācību plāni no 1990/91.- 1995/96.g. atrodas kopā ar Zinātniskās padomes sēžu protokoliem, jo šī padome spriež par Akadēmijas zinātnisko, pedagoģisko un arī mācību darbu un plāniem.

Darbinieku darba līgumi no 1992. - 1996.g. atrodas personīgās lietās

Valsts eksāmenu protokoli par mācību gadu - studentu personīgās lietās

Sākot ar 1992.gadu katedru sēžu protokoli netiek rakstīti.

Senāta un Satversmes protokoli sastādīti sākot ar 1997.g.

Doktorantu un maģistrantu mācību plānus sastāda sākot ar 1997.g.

Izziņu sastādīja arhīva darzine

„SASKAŅOT”
Latvijas Mākslas akadēmijas
rektors

prof. Jānis Andris Osis

„009 03 1999.gads.

D.Krugale

LIETAS Nr. _____ **APLIECINĀJUMA LAPA**

Lietā iešūtas (ievietotas) _____

S. Antona

ar cipariem un vārdiem

_____ lapas

tai skaitā lapas ar litera Nr. _____,

izlaisti lapu Nr. _____;

+ _____ iekšējā apraksta lapas

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja _____

me. eksp.

amats

[Signature]

paraksts

B. Cincup

paraksta atšifrējums